

ข้อบังคับทหาร ว่าด้วยการเคารพ

ตอนที่ ๑

ว่าด้วยการเคารพนบก

มาตรา ๑

การเคารพเมื่ออยู่ตามลำพัง

- ข้อ ๑. ทำเคารพของทหารเมื่ออยู่ตามลำพังมีดังนี้
- (๑) สวมหมวกมิได้ถือปืน ทำวันทยหัตถ์
- (๒) มิได้สวมหมวกและมิได้ถือปืน
- ก. อยู่กับที่ ทำท่าตรง แล้วทำแลขวา (ซ้าย)
- ข. กำลังเคลื่อนที่ ทำท่าเดิน แล้วทำแลขวา (ซ้าย)
- (๓) ถือปืน
- ก. อยู่กับที่ ทำท่าวันทยาอวุธ
- ข. อยู่กับที่เมื่อสะพายอาวุธอยู่ ทำท่าตรง แล้วทำแลขวา (ซ้าย)
- ค. เคลื่อนที่ ทำท่าเดินแล้วทำแลขวา (ซ้าย)
- (๔) ซีม้า
- ก. มิได้สะพายปืน ถ้าสวมหมวก ทำวันทยหัตถ์ มิได้สวมหมวก ทำแลขวา (ซ้าย)
- ข. สะพายปืน ทำแลขวา (ซ้าย)
- (๕) เมื่อมิได้สวมหมวก ให้นายทหารชั้นสัญญาบัตรแสดงการเคารพด้วยวิธี

ข้อ ๒. ทหารต้องแสดงการเคารพต่อผู้หรือสิ่งซึ่งจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

- (๑) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
- (๒) สมเด็จพระบรมราชินี
- (๓) สมเด็จพระบรมราชชนนี
- (๔) รัชทายาท
- (๕) พระเจ้าแผ่นดินและพระราชินีต่างประเทศ
- (๖) พระบรมวงศ์ซึ่งเสด็จโดยมีธงราชวงศ์
- (๗) เจ้าต่างประเทศซึ่งเป็นเอกราชและเสด็จโดยมีธงราชวงศ์
- (๘) ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
- (๙) นายกรัฐมนตรี
- (๑๐) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
- (๑๑) ทหารต่อทหารหรือตำรวจ
- (๑๒) ทหารต่างประเทศซึ่งแต่งเครื่องแบบ
- (๑๓) พระบรมศพและพระบรมอัฐิ
- (๑๔) พระศพและพระอัฐิพระบรมวงศ์
- (๑๕) ศพซึ่งมีกองทหารแท้เป็นเกียรติยศ
- (๑๖) ธงประจำกองทหาร
- (๑๗) ธงประจำกองยุวชนทหาร
- (๑๘) ธงชาติประจำสำนักงานของรัฐบาลในขณะที่ขึ้นลง, ธงหมายยศ และ

ตำแหน่งตั้งแต่ชั้นผู้บัญชาการทหารเรือขึ้นไป และธงราชนาวีประจำเรือใหญ่ ในขณะที่ทำพิธีขึ้นลง

- (๑๙) ธงมหาราช, ธงราชินี, ธงบรมราชวงศ์, ธงเยาวราช และธงราชวงศ์

เวลาผ่านหรือชักขึ้นลง

- (๒๐) อนุสาวรีย์รูปบุคคลซึ่งหล่อ, ปั้น หรือทำด้วยหินตั้งไว้ ขณะเมื่อรัฐบาล

มีงานฉลอง

- (๒๑) หัวหน้าคณะผู้แทนทางทูตของต่างประเทศที่เข้าไปปฏิบัติหน้าที่เป็นทาง

ราชการในพระบรมมหาราชวังโดยรถยนต์ที่มีธงประจำตำแหน่ง หรือโดยรถยนต์หลวงที่มีได้มีธงประจำตำแหน่ง

ข้อ ๓. ทหารกำลังเดินอยู่ ให้หยุดทำการเคารพต่อผู้หรือสิ่งซึ่งจะกล่าวต่อไปนี้ ซึ่งกำลังเคลื่อนที่ คือ

- (๑) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
- (๒) สมเด็จพระบรมราชินี
- (๓) สมเด็จพระบรมราชชนนี
- (๔) รัชทายาท
- (๕) พระเจ้าแผ่นดินและพระราชินีต่างประเทศ
- (๖) พระบรมวงศ์ซึ่งเสด็จโดยมีธงราชวงศ์
- (๗) เจ้าต่างประเทศซึ่งเป็นเอกราชและเสด็จโดยมีธงราชวงศ์
- (๘) ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
- (๙) นายกรัฐมนตรี
- (๑๐) ผู้บังคับบัญชาของตนทุกชั้น
- (๑๑) พระบรมศพและพระบรมอัฐิ
- (๑๒) พระศพและพระอัฐิพระบรมวงศ์
- (๑๓) ศพซึ่งมีกองทหารแห่งเป็นเกียรติยศ
- (๑๔) ธงประจำกองทหารและกองยุวชนทหาร

ทั้งนี้ ให้ทำการเคารพเมื่อถึงระยะประมาณ ๓ ก้าวจากผู้หรือสิ่งซึ่งต้องทำการเคารพและเลิกเคารพเมื่อผ่านไปแล้วประมาณ ๒ ก้าว

(๑๕) ธงชาติประจำสำนักงานของรัฐบาล ธงราชนาวิกประจำเรือใหญ่ ธงมหาราช ธงราชินี ธงบรมราชวงศ์ ธงเยาวราช และธงราชวงศ์ในขณะชักขึ้นลง

ข้อ ๔. ผู้มียศต่ำต้องทำการเคารพผู้มียศสูง นักเรียนทหารต้องทำการเคารพซึ่งกันและกัน ผู้เรียนชั้นต่ำต้องทำการเคารพผู้เรียนชั้นสูง และพลทหารต้องทำการเคารพพลทหารซึ่งเข้ารับราชการก่อน ผู้มียศหรืออาวุโสสูงกว่าต้องเคารพตอบ ถ้ายศเสมอกันหรือนักเรียนทหารชั้นเดียวกันหรือเป็นพลทหารปีเดียวกัน หรือถ้าไม่แน่ใจว่าใครจะมีอาวุโสสูงกว่ากันต้องทำการเคารพซึ่งกันและกันโดยไม่เกียจจน

ข้อ ๕. ให้เทียบชั้นการเคารพสำหรับนักเรียนทหารไว้ดังนี้

(๑) นักเรียนทหารในโรงเรียนทหารที่จะเป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตร เทียบเท่า ลิบเอก จ่าเอก หรือจ่าอากาศเอก

(๒) นักเรียนทหารในโรงเรียนทหารที่จะเป็นนายทหารประทวน เทียบเท่า พลทหารอาวุโส

ข้อ ๖. เมื่อทหารอยู่ด้วยกันหลายคน ผู้มียศหรืออาวุโสสูงเป็นผู้รับเคารพแต่ผู้เดียว

ข้อ ๗. ถ้าทหารสวมหมวกอยู่ จะถอดหมวกเคารพแก่ผู้ใดมิได้

ข้อ ๘. เมื่อทหารเข้าไปในพระที่นั่ง โบสถ์ วิหาร ที่ว่าการหรือเคหะสถาน เพื่อเคารพ ต่อสถานที่นั้นให้ถอดหมวก

ข้อ ๙. เมื่อทหารอยู่ร่วมสถานที่ซึ่งมีการบรรเลงเพลงเป็นเกียรติยศ ต้องทำการเคารพ จนกว่าจะสิ้นเพลงเคารพนั้น

ข้อ ๑๐. การเคารพให้เริ่มและเลิกดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อผ่านให้เริ่มกระทำในระยะห่างเมื่อเห็นได้ถนัดและก่อนที่จะผ่าน ประมาณ ๓ ก้าว เลิกเคารพเมื่อผ่านไปแล้วประมาณ ๒ ก้าว

(๒) เมื่อเข้าไปหาให้เริ่มเคารพก่อนถึงผู้หรือสิ่งซึ่งต้องเคารพประมาณ ๓ ก้าว เลิกเคารพเมื่อได้รับอนุญาตหรือเสร็จกิจแล้ว

(๓) เมื่อผู้หรือสิ่งซึ่งต้องเคารพเข้ามายังบริเวณที่ตนอยู่ ให้เริ่มและเลิก เคารพในโอกาสอันควร

มาตรา ๒

การเคารพด้วยธงประจำกอง

ข้อ ๑. ทำเคารพด้วยธง มีดังนี้

(๑) อยู่กับที่

ก. ให้ลดธงลง

ข. ให้ถือธงทำยกธง

(๒) เคลื่อนที่ ให้ถือธงทำยกธง

ข้อ ๒. วิธีเคารพด้วยธง ให้ปฏิบัติดังนี้

(๑) อยู่กับที่ ลดธงลงถวายความเคารพแต่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระบรมศพ พระบรมอัฐิ และประมุขต่างประเทศซึ่งมาเยือนประเทศไทยเป็นทางราชการ นอกจากนี้ไม่ต้อง

ทำการเคารพด้วยธง เว้นแต่เป็นธงประจำกองเกียรติยศจัดสำหรับผู้หรือสิ่งใด จึงให้ทำการเคารพด้วยทำ
ยธงแก่ผู้นั้นหรือสิ่งนั้นด้วย

(๒) เคลื่อนที่ ถือธงทำยธงถวายความเคารพแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระบรมศพ และพระบรมอัฐิ เท่านั้น

(๓) เมื่อธงแสดงการเคารพ ให้นายทหารรักษาธงทำวันทาวุธด้วยท่ากระบี่
และผู้ช่วยผู้เชิญธงทำแลขวา (ซ้าย)

ข้อ ๓. การเคารพด้วยธงประจำกองนั้น ให้กระทำเฉพาะเมื่อธงที่เชิญได้คลี่ไว้

มาตรา ๓

การบรรเลงเพลงเคารพ

ข้อ ๑. เพลงเคารพแบ่งแยกตามชนิดของเครื่องบรรเลงดังนี้

(๑) เพลงเคารพด้วยแตรวง คือ

ก. เพลงสรรเสริญพระบารมี

ข. เพลงชาติ

ค. เพลงมหาไชย

ง. เพลงมหาฤกษ์

จ. เพลงมาร์ชธงชัยเฉลิมพล

(๒) เพลงเคารพด้วยแตรเดี่ยว คือ เพลงคำนับ

(๓) เพลงเคารพด้วยขลุ่ยกลอง คือ เพลงมหาไชย

ข้อ ๒. การบรรเลงเพลงเคารพนั้น มีวิธีบรรเลง ๒ วิธี

(๑) วิธีบรรเลงเพลงเคารพของเครื่องบรรเลงประจำแถว

(๒) วิธีบรรเลงเพลงเคารพของเครื่องบรรเลงที่มีได้ประจำแถว

การบรรเลงเพลงเคารพทั้ง ๒ วิธี นี้ กระทำเฉพาะเมื่อเครื่องบรรเลงอยู่กับที่และเฉพาะ
ในพิธีเกียรติยศ

สำหรับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, สมเด็จพระบรมราชินี, สมเด็จพระบรมราชชนนี และ
รัชทายาททั้ง ๔ พระองค์นี้ ไม่ว่าในพิธีใด ๆ หรือไม่ก็ดี ต้องบรรเลงเพลงเคารพถวายเสมอ

ข้อ ๓. เครื่องบรรเลงประจำแถว บรรเลงเพลงเคารพด้วยเพลงต่าง ๆ แก่ผู้หรือสิ่งซึ่ง
รับความเคารพดังนี้

(๑) แตรวง บรรเลง

ก. เพลงสรรเสริญพระบารมี สำหรับ

- พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
- สมเด็จพระบรมราชินี
- สมเด็จพระบรมราชชนนี
- รัชทายาท
- พระบรมศพและพระบรมอัฐิ
- ธงมหाराช, ธงราชินี, ธงบรมราชวงศ์, ธงเยาวราช เวลาผ่าน

หรือชักขึ้นลง

ข. เพลงชาติ สำหรับ

- ธงประจำกองทหาร
- ธงประจำกองยุวชนทหาร
- ธงชาติประจำสำนักงานของรัฐบาลในขณะขึ้นลง และ

ธงราชนาวิกประจำเรือใหญ่ในขณะทำพิธีธงขึ้นลง

ค. เพลงมหาไชย สำหรับ

- พระบรมวงศ์
- ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
- ธงราชวงศ์ เวลาผ่านหรือขึ้นลง
- นายทหารที่มียศจอมพล จอมพลเรือ หรือจอมพลอากาศ

ง. เพลงมหาฤกษ์ สำหรับผู้หรือสิ่งซึ่งมิได้กล่าวใน ก. ข. ค.

จ. เพลงมาร์ชธงชัยเฉลิมพล สำหรับธงประจำกองทหารในงานพิธี

กระทำลัตยปฎิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

(๒) แตรเดี่ยว เป่าเพลงค่านับอย่างเดี่ยวแต่ต่างกันด้วยจำนวนจบ ดังนี้

ก. เป่า ๓ จบ สำหรับผู้หรือสิ่งซึ่งแตรวงต้องบรรเลงเพลงสรรเสริญ

พระบารมีและเพลงชาติ

ข. เป่า ๒ จบ สำหรับผู้หรือสิ่งซึ่งแตรวงบรรเลงเพลงมหาไชย

ค. เป่า ๑ จบ สำหรับผู้หรือสิ่งซึ่งแตรวงบรรเลงเพลงมหาฤกษ์และ

ในพิธีเปลี่ยนกองรักษาการณ์

(๓) ขลุ่ยกลอง บรรเลงเพลงมหาไชยถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, สมเด็จพระบรมราชินี, สมเด็จพระบรมราชชนนี และรัชทายาท และในพิธีเปลี่ยนกองรักษาการณ์

อนึ่ง ถ้าแถวทหารนั้น ๆ มีเครื่องบรรเลงหลายประเภท ให้เป็นหน้าที่ของแถวที่ไม่มีแถวให้เป็นหน้าที่ของแถวเดียว ส่วนขลุ่ยกลองนั้นใช้บรรเลงแต่เฉพาะไม่มีเครื่องบรรเลงอื่น ๆ เว้นแต่การบรรเลงเพลงเคารพเมื่อขณะเปลี่ยนกองรักษาการณ์ ถ้ามีแถวเดียว ให้เป็นหน้าที่ของแถวเดียว ถ้าไม่มีแถวเดียวให้เป็นหน้าที่ของขลุ่ยกลอง ส่วนแถวบรรเลงเฉพาะเมื่อรับส่งธงประจำกอง

ข้อ ๔. เครื่องบรรเลงที่มีได้ประจำแถว บรรเลงเพลงเคารพเช่นเดียวกับเครื่องบรรเลงประจำแถว แต่บรรเลงเฉพาะ

(๑) ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, สมเด็จพระบรมราชินี, สมเด็จพระบรมราชชนนี และรัชทายาท เมื่อเสด็จเข้ามายังที่นั้น และเมื่อเสด็จกลับ หรือเมื่อเสด็จผ่าน

(๒) บรรเลงเพลงเคารพอื่น ๆ เพื่อเป็นเกียรติยศตามกำหนดการนั้น ๆ

มาตรา ๔

การเคารพเมื่ออยู่ในความควบคุม

ข้อ ๑. ท่าเคารพของทหารเมื่ออยู่ในความควบคุมมีดังนี้

(๑) แถวทหารถืออาวุธอยู่กับที่ ทำวันทยาวิรูถ

(๒) แถวทหารสะพายอาวุธหรือไม่ถืออาวุธอยู่กับที่ ทำท่าตรง แล้วทำ

แลขวา (ซ้าย)

(๓) แถวทหารกำลังเดิน ทำแลขวา (ซ้าย)

(๔) ทหารที่ไม่ได้อยู่เป็นแถว แต่ต้องรวมกันอยู่เป็นกลุ่มก้อน และมีผู้ควบคุม

ประจำ

ก. อยู่กับที่ ทำท่าตรง แล้วทำแลขวา (ซ้าย)

ข. กำลังเคลื่อนที่ทำการเดินแล้วทำแลขวา (ซ้าย)

การเคารพในหมายเลข (๔) นี้ ผู้ควบคุมจะสั่งให้ทำการเคารพตามลำพังก็ได้

ข้อ ๒. วิธีแสดงการเคารพของทหารเมื่ออยู่ในความควบคุมมีดังนี้

(๑) ทหารที่อยู่ในความควบคุมต้องทำการเคารพตามข้อ ๑. แห่งมาตรานี้ แก่ผู้หรือสิ่งตามข้อ ๒. แห่งมาตรา ๑ ตั้งแต่หมายเลข (๑) ถึง (๗) กับ (๑๒) ถึง (๑๘) และผู้บังคับบัญชา ตั้งแต่ชั้นผู้บังคับกองร้อยหรือผู้บังคับการเรือขึ้นไป

(๒) แลวทหารซึ่งพักอยู่ต้องเรียกแลว ทหารม้ามิได้อยู่บนหลังม้าต้องขึ้นม้า ทหารที่ขี่ม้าและขี่รถมิได้อยู่บนหลังม้าและบนรถต้องขึ้นม้าและขึ้นรถ ถวายความเคารพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินี และรัชทายาท

ข้อ ๓. ผู้ควบคุมแลวทหารอยู่กับที่ ถ้าขัดกระบี่หรือดาบอยู่ เมื่อบอกแลวทหารทำการเคารพด้วยท่าอาวุธ ให้ตนทำการเคารพด้วยท่ากระบี่หรือดาบ นอกจากที่กล่าวแล้วนี้ผู้ควบคุมทำการเคารพอย่างอยู่ตามลำพัง และถ้าขัดกระบี่หรือดาบอยู่ตามระเบียบของการบังคับแลวให้ทำการเคารพด้วยท่าอาวุธนั้น

ผู้ควบคุมแลวทหารพลรบก็ดี หรือผู้ควบคุมแลวทหารผู้ช่วยพลรบที่ถือปืนเวลาตรวจพลสวนสนามก็ดี ถ้าขัดกระบี่หรือดาบอยู่ เมื่อบอกแลวทหารทำการเคารพให้ตนทำการเคารพด้วยท่ากระบี่หรือดาบ

ข้อ ๔. การเริ่มเคารพ ให้กระทำเมื่อเห็นได้ถนัดหรืออนุโลมตามโอกาสและสถานที่ เมื่อผู้หรือสิ่งซึ่งรับการเคารพผ่านพ้นไปประมาณ ๓ ก้าว หรือเมื่อจบเพลงเคารพแล้ว จึงเลิกการเคารพ

มาตรา ๕

การเคารพของกองรักษาการณ์และทหารยาม

ข้อ ๑. ทำเคารพของกองรักษาการณ์และทหารยาม มีดังนี้

(๑) อยู่กับที่ ทำวันทยาวัตร

(๒) เคลื่อนที่ ทำท่าเดิน แล้วทำแลขวา (ซ้าย)

ข้อ ๒. วิธีแสดงการเคารพของกองรักษาการณ์และทหารยามมีดังนี้

(๑) สำหรับกองรักษาการณ์ เรียกแลวทำวันทยาวัตรแก่ผู้และสิ่งตามที่กล่าว ในมาตรา ๑ ข้อ ๒. ตั้งแต่หมายเลข (๑) ถึง (๗) กับ (๑๒) ถึง (๑๘) และผู้บังคับบัญชาดังแต่ชั้นผู้บังคับกองพัน หรือผู้บังคับการเรือขึ้นไป

(๒) สำหรับทหารยาม

ก. เมื่ออยู่กับที่ ทำการเคารพด้วยวิธีวันทยาอุธแก่ผู้และสิ่งตาม
มาตรา ๑ ข้อ ๒. แต่ไม่ต้องเคารพทหารหรือตำรวจซึ่งต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร

ข. เมื่อเคลื่อนที่ทำการเคารพแก่ผู้และสิ่งเช่นหมาย ก. ด้วยท่า
แลขวา (ซ้าย)

ระเบียบอย่างอื่นนอกจากที่กล่าวแล้วในมาตรานี้ให้ปฏิบัติตามอนุโลมตามที่กล่าวไว้ในมาตรา ๔

มาตรา ๖

การเคารพของกองทหารเกียรติยศ

ข้อ ๑. ทำการเคารพของกองทหารเกียรติยศมีทำเดียว คือ วันทยาอุธ

ข้อ ๒. วิธีแสดงการเคารพของกองทหารเกียรติยศ มีดังนี้

(๑) กองทหารเกียรติยศจัดสำหรับผู้ใดหรือสิ่งใดให้ทำการเคารพแก่ผู้นั้นหรือ
สิ่งนั้น ผู้บังคับกองทหารเกียรติยศปฏิบัติการณ์ตามวิธีรับตรวจพล

ก่อนที่ผู้หรือสิ่งซึ่งรับเกียรติยศจะได้รับการเคารพตามระเบียบนั้น กองทหาร
เกียรติยศถวายการเคารพเฉพาะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชาธิราช สมเด็จพระบรม
ราชชนนี และรัชทายาท แต่ถ้าพระองค์ซึ่งทรงราชอิสริยยศสูงกว่า เสด็จถึงก่อน ก็ไม่ต้องถวายการเคารพ
แก่พระองค์ซึ่งทรงราชอิสริยยศต่ำกว่าอีก และในการนี้ผู้บังคับกองทหารเกียรติยศไม่ต้องปฏิบัติตาม
การรับตรวจพล

การถวายการเคารพตามความในวรรคก่อน หากเป็นกองทหารเกียรติยศ
สำหรับศพให้ถวายการเคารพเท่านั้น ไม่ต้องบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี ทั้งในเวลาเสด็จ
พระราชดำเนินมาถึงและเสด็จพระราชดำเนินกลับ

(๒) ถ้าเป็นกองทหารเกียรติยศซึ่งจัดไปเคารพศพ ให้แสดงการเคารพใน
เวลาเฝ้าหรือฝัง โดยให้แถวเดี่ยวเป่าเพลงนอน ๑ จบ แล้วให้หน่วยทหารเคารพศพกระทำวันทยาอุธ แถวรอง
หรือแถวเดี่ยวบรรเลงเพลงเคารพตามที่กำหนดในมาตรา ๓ เมื่อจบแล้วทำเรียบอาวุธ คงอยู่ในท่าตรง
ต่อไปนี้ถ้ามีแถวรองให้บรรเลงเพลงโศก ๑ จบ เป็นเสร็จการ

ระเบียบการอย่างอื่นนอกจากที่กล่าวแล้วในมาตรานี้ให้ปฏิบัติตามอนุโลมตามที่กล่าวไว้ในมาตรา ๔

มาตรา ๗
การผ่อนผัน

ข้อ ๑. ถ้าไม่สามารถทำการเคารพด้วยทำวันทยาวัธ หรือทำวันทยหัตถ์ได้ ให้

(๑) อยู่กับที่ ทำท่าตรง แล้วทำแลขวา (ซ้าย)

(๒) เคลื่อนที่ ทำท่าเดิน แล้วทำแลขวา (ซ้าย)

ข้อ ๒. ทหารสนทนาหรือติดต่อกับผู้มียศสูงกว่า ไม่ต้องแสดงการเคารพผู้มียศต่ำกว่า ผู้ซึ่งตนอยู่ด้วย แต่ถ้าอยู่เฉพาะพระพักตร์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชาธิบดี พระบรมราชชนนี และรัชทายาท ไม่ต้องทำการเคารพแก่ผู้ใดนอกจากพระองค์นี้

ทหารในความควบคุมอยู่ต่อหน้าผู้ซึ่งแถวทหารต้องทำการเคารพให้ ไม่ต้องทำการเคารพผู้ซึ่งต่ำกว่า เว้นแต่เป็นระเบียบการเคารพของกองทหารเกียรติยศ

ข้อ ๓. ทหารสวมหมวกอยู่ จะถอดหมวกเพื่อไหว้พระก็ได้

ข้อ ๔. ในโอกาสต่อไปนี้ทหารไม่ต้องทำการเคารพแก่ผู้ใด

(๑) เมื่อกำลังเล่นกีฬา

(๒) เมื่ออยู่ในที่ชุมนุมซึ่งต้องการความสงบ

(๓) เมื่อเจ็บป่วยอาการสาหัส

(๔) เมื่อแบกหามของหนัก

(๕) เมื่อกำลังรับประทานอาหารอยู่

(๖) เมื่อมีหน้าที่ต้องประจำในขบวนหรือพิธีใด ๆ

(๗) กำลังขับขี่ยานพาหนะหรือสัตว์พาหนะเคลื่อนที่ตามลำพังในที่คับขัน หรือเมื่อกำลังขับขี่ยานพาหนะในความควบคุม

(๘) เมื่อควบคุมนักโทษเดินไปนอกเรือนจำ หรือโดยสารไปบนยานพาหนะ

(๙) เมื่อกำลังทำการรักษาพยาบาลตามหน้าที่

ข้อ ๕. ทหารในความควบคุมซึ่งกำลังหัดหน้าที่ราชการสนาม ผู้ควบคุมไม่ต้องบอกแสดงการเคารพ แต่ตนเองต้องทำการเคารพอย่างอยู่ตามลำพัง

ข้อ ๖. แถวทหารกำลังเดินตามสบายหรือวิ่ง ไม่ต้องทำการเคารพ

ข้อ ๗. ทหารซึ่งอยู่บนยานพาหนะ ให้ทำการเคารพโดยนั่งหรือยืนอยู่บนยานนั้นได้ แต่ต้องสำรวจมอริยาบถขณะเคารพให้สมควร

ข้อ ๘. ถ้ามิได้มีคำสั่งเป็นพิเศษในระหว่างเวลาตั้งแต่สวดมนต์ก่อนนอนไปจนถึงรุ่งสว่าง (เมื่อเห็นได้ถนัด) หรือเมื่อฝนตกจนถึงต้องเก็บอาวุธ กองรักษาการณ์ไม่ต้องตั้งแถวแสดงการเคารพแก่ผู้ใด

ข้อ ๙. ทหารซึ่งมิได้แต่งเครื่องแบบ กองรักษาการณ์ไม่ต้องเรียกแถวทำการเคารพ

ตอนที่ ๒

ว่าด้วยการเคารพในเรือ

มาตรา ๘

การเคารพในเรือใหญ่

ข้อ ๑. คำว่า "เรือใหญ่" หมายความว่า เรือเดินทะเล รวมทั้งที่เป็นเรือรบและเรือช่วยรบ

ข้อ ๒. เรือใหญ่ซึ่งมีหน้าที่ยิงสูงสุดตามพระราชกำหนดยิงสูงสุด จะต้องแสดงการเคารพด้วยวิธียิงสูงสุดในโอกาสใดบ้างนั้น มีระเบียบการแจ้งอยู่ในพระราชกำหนดนั้นโดยละเอียดแล้วแต่ถึงแม้จะได้แสดงการเคารพด้วยวิธียิงสูงสุดแล้วก็ตาม ก็ยังต้องทำการเคารพตามวิธีที่จะได้กล่าวต่อไปประกอบด้วยในขณะที่ยิงสูงสุดนั้นเสมอไปตามควรแก่เกียรติยศของบุคคลและวัตถุซึ่งรับการเคารพ

ข้อ ๓. เรือใหญ่ในเวลาแล่นผ่านกันหรือแล่นมาจอตระดมแห่งเดียวกัน ห่างจากกันในระยะซึ่งอาจทราบสัญญาณและลักษณะของธงได้ด้วยจักขุปกติ ให้มีการเคารพซึ่งกันและกันคือ

(๑) เรือใหญ่อื่น ๆ ทำการเคารพต่อเรือทุกชนิดที่ชักธงมหาราชใหญ่หรือน้อย ธงราชินีใหญ่หรือน้อย ธงยาวราชใหญ่หรือน้อย ด้วยวิธีดังนี้

ก. เรือซึ่งมียามใหญ่ เรียกยามใหญ่เข้าแถว ทหารอื่น ๆ แถวรายกราบตั้งแต่หัวตลอดท้ายเรือเฉพาะกราบที่ผ่าน เมื่อเป่าแตรสัญญาณตรงหรือนายยามบอกตรงยามใหญ่กับทหารที่ถือปืนทำวันทยาวิฑูร ทหารรายกราบทำวันทยหัตถ์ ถ้ามีแตรวง ๆ บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี แตรสั้นเป่าเพลงคำนับ ๓ จบ

ข. เรือที่ไม่มียามใหญ่ เรียกแถวทหารยืนรายกราบตั้งแต่หัวตลอดท้ายเรือเฉพาะกราบที่ผ่าน เมื่อเป่าแตรสัญญาณตรงหรือนายยามบอกตรง ทหารที่ถือปืนทำวันทยาวิฑูร ทหารรายกราบทำวันทยหัตถ์ ถ้ามีแตรให้ปฏิบัติอย่าง ก.

(๒) เรือใหญ่อื่น ๆ ทำการเคารพต่อเรือทุกชนิดที่ชักธงราชวงศ์ใหญ่หรือน้อย ด้วยวิธีดังนี้

ก. เรือที่มียามใหญ่ เรียกยามใหญ่เข้าแถว ส่วนทหารอื่น ๆ ผู้ใดอยู่แห่งใดก็ให้คงอยู่ตรงนั้น โดยหันหน้าไปทางสิ่งซึ่งรับการเคารพเมื่อเป่าแตรสัญญาณตรงหรือนายยาม

บอกตรง ยามใหญ่กับทหารที่ถือปืนทำวันทยาจูร ทหารนอกนั้นทำวันทยหัตถ์ ถ้ามีแถววง ๆ บรรเลงเพลงมหาไชย แตรลั่นเป่าเพลงค่านับ ๒ จบ

ข. เรือที่ไม่มียามใหญ่ ผู้ใดอยู่บนดาดฟ้าแห่งใดก็คงให้ทำการเคารพที่ตรงนั้น โดยหันหน้าไปทางลี้ที่รับการเคารพ เมื่อเป่าแตรสัญญาณตรงหรือนายยามบอกตรงทหารที่ถือปืนทำวันทยาจูร ทหารนอกนั้นทำวันทยหัตถ์ ถ้ามีแตรให้ปฏิบัติอย่าง ก.

(๓) เรือใหญ่อื่น ๆ ทำการเคารพต่อเรือทุกชนิดที่ชักธงนายกรัฐมนตรี ธงรัฐมนตรีกองการกระทรวงกลาโหม ธงผู้บัญชาการทหารเรือ ธงผู้บังคับการกองเรือรบ และธงนายพลเรือทุกชั้น ด้วยวิธีดังนี้

ก. เรือที่มียามใหญ่ เรียกยามใหญ่เข้าแถวส่วนทหารอื่น ๆ ผู้ใดอยู่บนแห่งใดก็ให้คงอยู่ตรงนั้น โดยหันหน้าไปทางลี้ที่รับการเคารพ เมื่อเป่าแตรสัญญาณตรงหรือนายยามบอกตรง ยามใหญ่กับทหารที่ถือปืนทำวันทยาจูร ทหารนอกนั้นทำวันทยหัตถ์ ถ้ามีแถววง ๆ บรรเลงเพลงเดินมหาฤกษ์ แตรลั่นเป่าเพลงค่านับ ๑ จบ

ข. เรือที่ไม่มียามใหญ่ ผู้ใดอยู่บนดาดฟ้าแห่งใดก็คงให้ทำการเคารพที่ตรงนั้น โดยหันหน้าไปทางลี้ที่รับการเคารพ เมื่อเป่าแตรสัญญาณตรงหรือนายยามบอกตรง ทหารที่ถือปืนทำวันทยาจูร ทหารนอกนั้นทำวันทยหัตถ์ ถ้ามีแตรให้ปฏิบัติตาม ก.

(๔) เรือใหญ่ซึ่งชักแต่ธงประจำเรือตามปกติและจะมีธงนายเรือชั้นใดด้วยก็ตาม ให้ทำการเคารพซึ่งกันและกัน คือ นายยามสั่งให้เป่าแตรสัญญาณตรงหรือบอกตรงบรรดาทหารซึ่งอยู่บนดาดฟ้าเรือที่ถือปืนทำวันทยาจูร ที่ไม่ได้ถือปืนทำวันทยหัตถ์ ใครอยู่ที่ใดให้ทำการเคารพที่ตรงนั้น โดยหันหน้าไปทางลี้ที่รับการเคารพ และการที่เรือใดจะต้องทำการเคารพซึ่งกันและกันก่อนหรือหลังอย่างไรนั้น ให้ปฏิบัติดังนี้

ก. เรือชั้นที่ ๓ เคารพเรือพระที่นั่ง เรือชั้นที่ ๑ และเรือชั้นที่ ๒ ก่อน
 ข. เรือชั้นที่ ๒ เคารพเรือพระที่นั่งกับเรือชั้นที่ ๑ ก่อน
 ค. เรือชั้นที่ ๑ เคารพเรือพระที่นั่งก่อน
 ง. เรือชั้นเดียวกัน ให้เรือที่ผู้บังคับการเรือมียศน้อยกว่าเคารพเรือที่ผู้บังคับการเรือมียศสูงหรืออาวุโสกว่า ถ้าผู้บังคับการเรือมียศเสมอกัน ให้ต่างฝ่ายต่างทำการเคารพพร้อม ๆ กัน

จ. เรือช่วยรบ ถึงจะอยู่ในลำดับชั้นสูงกว่าเรือรบก็ตาม ให้ทำการเคารพเรือพระที่นั่งและเรือรบก่อนเสมอไป

ข้อ ๔. เรือหลวงกับเรือรบต่างประเทศให้ทำการเคารพซึ่งกันและกันดังนี้

(๑) ถ้าเรือรบต่างประเทศชักธงราชตระกูล ให้เรือหลวงทำการเคารพโดยวิธีเดียวกันกับทำความเคารพเรือที่ชักธงราชตระกูลฝ่ายสยาม แต่ถ้ากำหนดให้ตรวจบรรเลงเพลงสรรเสริญบารมีไทย ต้องเปลี่ยนเป็นบรรเลงเพลงสรรเสริญบารมีของชาติต่างประเทศนั้น ๆ

(๒) ถ้าเรือรบต่างประเทศชักธงตำแหน่งข้าราชการชั้นสูง หรือธงนายพลเรือ ให้เรือหลวงทำการเคารพ โดยวิธีเดียวกันกับทำความเคารพเรือที่ชักธงหมายตำแหน่งหรือธงนายพลเรือฝ่ายสยาม ตรวจคงบรรเลงเพลงเดินมหาฤกษ์เหมือนกัน

(๓) ถ้าเรือรบต่างประเทศมิได้ชักธงตาม (๑) และ (๒) ให้เรือหลวงทำการเคารพอย่างเรือรบฝ่ายสยามตามข้อ ๓. (๔) แต่ให้ทำการเคารพพร้อมกันกับเรือรบต่างประเทศนั้น โดยไม่ต้องคำนึงถึงชั้นของเรือหรือยศและอาวุโสของผู้บังคับการเรือ

(๔) ถ้าเรือต่างฝ่ายต่างชักธงหมายเกียรติยศด้วยกัน เรือที่ชักธงหมายเกียรติยศต่ำกว่าทำการเคารพเรือที่ชักธงหมายเกียรติยศสูงกว่า ถ้าธงหมายเกียรติยศนั้นเสมอกันให้ทำการเคารพพร้อม ๆ กัน

(๕) ถ้าเรือรบต่างประเทศทำการเคารพเรือหลวงก่อนไม่ว่าในระยะเวลาใด ๆ ให้เรือหลวงทำการเคารพตอบแทนที่โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าในระยะนั้น ๆ จะอาจทราบสัญญาณและลักษณะของธงได้ด้วยจักผูกติดหรือไม่ก็ตาม

ข้อ ๕. ถ้าเรือค้าขายหรือเรือรับคนโดยสารจะเป็นของสยามหรือของต่างประเทศก็ตาม ลดธงเคารพเรือหลวง ให้เรือหลวงลดธงท้ายเรือรับการเคารพ ๑ ครั้ง แล้วชักขึ้นที่ตามเดิมก่อนที่เรือนั้นจะหยุดทำการเคารพ ห้ามมิให้เรือหลวงลดธงเคารพเรือของบริษัทหรือเอกชนก่อนเป็นอันขาด

ข้อ ๖. เมื่อเรือหลวงแล่นผ่านที่ซึ่งมีธงมหาราช ธงราชินี ธงเยาวราช ธงราชวงศ์ ธงนายกรัชมุนตรี ธงรัชมุนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ธงผู้บัญชาการทหารเรือ และธงนายพลเรือทุกชั้น ซึ่งชักขึ้นไว้ยอดเสาบนบก ให้กระทำการเคารพแก่ธงนั้นโดยนัยเดียวกันกับที่กล่าวไว้ในข้อ ๓. (๑) (๒) หรือ (๓) ตามควรแก่เกียรติยศของธง

ข้อ ๗. การเคารพในเรือใหญ่ซึ่งได้กล่าวมาแล้วนั้น ให้งดเว้นได้ในโอกาสต่อไปนี้

(๑) เรือซึ่งชักธงมหาราชไม่ต้องเคารพธงอย่างหนึ่งอย่างใดที่ต่ำกว่า เรือซึ่งชักธงราชินีเคารพธงมหาราช เรือซึ่งชักธงเยาวราชเคารพธงมหาราชและธงราชินี เรือซึ่งชักธงราชวงศ์เคารพธงมหาราช ธงราชินีและธงเยาวราช ส่วนเรือซึ่งชักธงนายกรัชมุนตรี ธงรัชมุนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ธงผู้บัญชาการทหารเรือตลอดจนธงนายพลเรือทุกชั้นเคารพธงหมายราชตระกูลทุกธง แต่ไม่เคารพธง

ซึ่งหม้ายศหรือตำแหน่งต่ำกว่าชั้นของตนลงไป เฉพาะเรือที่ชักธงนายพลเรือชั้น เมื่อฝ่ายที่ธงต่ำกว่าทำการเคารพแล้วให้ฝ่ายที่สูงกว่าทำความเคารพตอบด้วย

(๒) ถ้ามีธงที่เรือจะต้องทำการเคารพอยู่ในที่เดียวใกล้ชิดกันหลายธง ให้ทำการเคารพเฉพาะธงที่หมายเกียรติยศสูงสุดธงเดียว

(๓) ในระหว่างเวลาธงลงแล้ว ไม่มีการเคารพอย่างหนึ่งอย่างใด นอกจากทหารในเรือทำการเคารพอย่างเดียวกับเวลาที่ไม่มีผู้ควบคุม เว้นไว้แต่เมื่อมีคำสั่งพิเศษชั่วคราวหรือเมื่อเรือนั้นต้องมีหน้าที่ยิงสลุต

ข้อ ๘. เรือหลวงต้องทำการเคารพแก่บุคคลและวัตถุต่าง ๆ ในเวลาที่ผ่านกันหรือมาหยุดอยู่ ดังนี้

(๑) นายยามสั่งให้เป่าแตรสัญญาณตรงหรือบอกตรง ทหารที่ถือปืนทำวันทยาวุธ ที่ไม่ได้ถือปืนทำวันทยหัตถ์ ยามใหญ่ไม่เข้าแถว แตรสั้นไม่ต้องเป่าเพลงคำนับให้แก่บุคคลและวัตถุ คือ

ก. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินี รัชทายาท พระบรมวงศ์ สมเด็จพระราชชนนี พระเจ้าแผ่นดินและเจ้าต่างประเทศในเมื่อไม่มีธงหมายพระเกียรติยศ

ข. นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บังคับการกองเรือรบและนายพลเรือที่เป็นผู้มีอำนาจบังคับบัญชาแห่งเรือนั้นในเวลาที่ไม่มีธงหมายยศ

ค. พระบรมศพ พระบรมอัฐิ ขบวนแห่พระศพ

ง. ธงจุฑาธช ธงประจำกองทหาร ธงประจำกองยุวชนทหาร

(๒) ทหารซึ่งอยู่บนดาดฟ้าเรือต่างคนต่างทำความเคารพอย่างเวลาอยู่ตามลำพัง ทหารยามทำการเคารพให้แก่บรรดานายพลเรือทุกชั้นซึ่งไม่มีอำนาจบังคับบัญชาแห่งเรือนั้นเมื่อไม่มีธงหมายยศ และบุคคลอื่น ๆ ซึ่งมีหน้าที่รับการเคารพตามระเบียบทหารในเวลาอยู่ตามลำพังและระเบียบสำหรับยามรักษาการณ์

(๓) ทหารซึ่งอยู่ในระหว่างควบคุมเพื่อฝึกหัดหรือสอน ให้ทำการเคารพตามระเบียบทหารเวลาอยู่ในความควบคุม

(๔) ถ้าเป็นเวลาธงลงแล้ว การเคารพตามที่กล่าวใน (๑) นั้น ให้ปฏิบัติอย่าง (๒)

ข้อ ๙. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ สมเด็จพระบรมราชินีฯ หรือรัชทายาทก็ดี เมื่อเสด็จเป็นขบวน มีขบวนหน้าตามเสด็จเป็นพระเกียรติยศโดยทางราชการ จะเป็นทางชลมารคก็ดี ทางสถลมารคก็ดี ถึงหากจะไม่มีธงหมายพระเกียรติยศมาด้วย ก็ให้เรือหลวงทำการเคารพดังกล่าวแล้วใน ข้อ ๓. (๑) และ (๒)

มาตรา ๕

การเคารพศพในเรือ

ข้อ ๑. ทหารที่ถึงแก่กรรมในเรือใหญ่ ให้ได้รับเกียรติยศในการเคารพศพดังนี้

(๑) ในขณะที่ยกศพไปจากเรือนั้น ให้นายทหารชั้นสัญญาบัตรทั้งหมดส่งศพ เพียงบันไดเรือ ทหารประจำเรือตั้งแถวหน้าบันไดเรือ ถ้ามียามใหญ่ ให้นายยามใหญ่เข้าแถวทำวันทยาวิธ แตรเดี่ยวเป่าเพลงคำนับตามชั้นยศ ถ้าผู้ที่ชั้นยศไม่ถึงกำหนดเป่าเพลงคำนับ ก็ให้แตรเดี่ยวเป่าเพลงคำนับ ๑ จบ ทหารนอกนั้นทำวันทยหัตถ์

(๒) ถ้าทำการปลงศพอย่างชาวทะเล ในเวลาหย่อนศพลงทะเล ก็ให้มีการเคารพศพอย่างเดียวกับที่กล่าวแล้วใน (๑) กับให้มีทหารถือปืนอย่างน้อย ๑ หมู่ และอย่างมาก ๑ หมวด ตามชั้นของเรือเพิ่มขึ้น หรือยามใหญ่นั้นเองตั้งแถวริมกราบเรือยิงปืนดับด้วยกระสุนซ้อมรบคำนับศพ ๓ ครั้งในขณะที่ศพจมลงไป

ถ้ามีแตรวงให้เป่าเพลงคำนับให้แก่ศพนายทหารสัญญาบัตรด้วย

อนึ่ง ถ้าผู้ตายเป็นนายพลให้ยิงสลุตด้วยตามเกียรติยศ ซึ่งบัญญัติไว้ในพระราชกำหนด การยิงสลุต

การลดธงเรือคำนับศพ ให้เป็นไปตามข้อบังคับทหารว่าด้วยการไว้ทุกข์

ข้อ ๒. เรือใหญ่ที่จัดไปรับศพ ให้มีการเคารพในเวลารับศพลงเรือครั้งหนึ่ง และเวลาส่งศพไปจากเรืออีกครั้งหนึ่งโดยวิธีเดียวกับที่กล่าวแล้วในข้อ ๑. (๑) แต่เฉพาะศพนายทหารสัญญาบัตร ส่วนศพนอกนั้นไม่มีพิธีอย่างใด

ข้อ ๓. การแต่งกายในเวลาเคารพดังกล่าวใน ข้อ ๑. และ ๒. นั้น ให้แต่งเครื่องเต็มยศ

มาตรา ๑๐

การรับรองในเรือใหญ่

ข้อ ๑. เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ หรือสมเด็จพระบรมราชินีฯ หรือรัชทายาทเสด็จขึ้นหรือลงจากเรือหลวงให้ผู้บังคับการเรือและนายทหารทั้งหมดรับส่งเสด็จที่บันได พันจ่าเป่านกหวีด

ยามใหญ่ในบังคับนายทหารชั้นสัญญาบัตร เข้าแถวถวายวันทยาวิฑู ทหารอื่น ๆ ยืนรายกราบตั้งแต่หัว
ตลอดท้ายเรือทางกราบที่เสด็จและถวายวันทยหัตถ์ ถ้ามีแถววง ๆ บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี
แถวสั้นเป่าเพลงคำนับ ๓ จบ

ข้อ ๒. เมื่อพระบรมวงค์หรือสมเด็จพระราชชนนีเสด็จขึ้นหรือลงจากเรือหลวง ให้
ทำการรับรองและส่งเสด็จเช่นเดียวกับข้อ ๑. เว้นแต่ทหารไม่ต้องยืนรายกราบและแถววงเปลี่ยนเป็น
บรรเลงเพลงมหาไชย

ข้อ ๓. เมื่อนายทหารเรือชั้นสัญญาบัตรทุกชั้นมาขึ้นหรือลงจากเรือหลวง ให้ทำการ
รับรองและส่งตั้งแจ้งในตารางหมายเลข ๑ ต่อท้ายข้อบังคับนี้

ข้อ ๔. เมื่อนายทหารบก นายทหารอากาศ หรือนายตำรวจมาลงเรือหรือไปจาก
เรือหลวงโดยหน้าที่ราชการเป็นเกียรติยศโดยอิสระ ให้มีการรับและส่งอนุโลมตามยศนายทหารเรือ คือ นายพล
นายพลอากาศและนายพลตำรวจ เหมือนนายพลเรือ นายพัน นายนาวาอากาศและนายพันตำรวจเหมือน
นายนาวา นายร้อย นายเรืออากาศและนายร้อยตำรวจเหมือนนายเรือ แต่ถ้ามาหรือไปจากเรือหลวงโดย
ไม่ใช่หน้าที่ราชการเป็นเกียรติยศแล้ว ให้ทำการรับรองอย่างนายทหารเรือ แต่เว้นการเป่านกหวีดทุกชั้น

ข้อ ๕. เมื่อข้าราชการฝ่ายพลเรือนมาลงหรือไปจากเรือหลวงโดยหน้าที่ราชการเป็น
เกียรติยศโดยอิสระ ให้ทำการรับและส่งตั้งแจ้งในตารางหมายเลข ๒ ต่อท้ายข้อบังคับนี้

ข้อ ๖. เมื่อพระเจ้าแผ่นดินและรัชทายาทต่างประเทศเสด็จมาขึ้นหรือลงจากเรือหลวง
ให้ทำการรับรองอย่างเดียวกับในข้อ ๑. แต่แถววงเปลี่ยนเป็นบรรเลงเพลงสรรเสริญบารมีของประเทศนั้น

ถ้าเจ้านายต่างประเทศที่ไม่ใช่รัชทายาทเสด็จมาขึ้นหรือลงจากเรือหลวง ให้ทำการรับรอง
อย่างเดียวกับในข้อ ๒. แต่แถววงเปลี่ยนเป็นบรรเลงเพลงสรรเสริญบารมีของประเทศนั้น

ข้อ ๗. เมื่อข้าราชการชั้นสัญญาบัตรแห่งรัฐบาลต่างประเทศ คือ นายทหารเรือ
นายทหารบก และข้าราชการพลเรือน มาขึ้นหรือลงจากเรือหลวง ให้ทำการรับรองเหมือนเช่นข้าราชการสยาม
ซึ่งมีตำแหน่งเทียบชั้นตรงกัน แต่เฉพาะนายทหารต่างประเทศนั้นต้องได้รับนกหวีดในการรับรองด้วยเสมอ
ไม่เลือกกว่าจะมียศชั้นใด ถ้าผู้ใดที่เทียบชั้นข้าราชการสยามซึ่งกำหนดให้แถววงบรรเลงเพลงเดินด้วย ก็ให้
แถววงบรรเลงเพลงเดินมหาฤกษ์รับรองเช่นเดียวกันวันไว้แต่ถ้าข้าราชการต่างประเทศผู้นั้นเป็นผู้แทนของ
รัฐบาลด้วยแล้ว ให้แถววงเปลี่ยนเป็นบรรเลงเพลงชาติของประเทศนั้น

อนึ่ง ถ้าในเรือหลวงลำนั้นมีผู้ที่มีเกียรติยศสูงอยู่ก่อนแล้ว การรับรองผู้มาใหม่โดยเต็มเกียรติยศ
ของผู้นั้น จะทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากผู้ที่มีเกียรติยศสูงในเรือเสียก่อน

มาตรา ๑๑

พิธีธงขึ้นและธงลง

ข้อ ๑. ในการชักธงประจำเรือขึ้นเมื่อเวลา ๐๘๐๐ และชักธงลงเมื่อเวลาพระอาทิตย์อัสดงคตนั้น ให้มีการเคารพแก่ธงดังนี้

(๑) บรรดาเรือหลวงที่ไม่มียามใหญ่ ให้ทหารและพลเรือนที่อยู่ในเรือนั้นทำการเคารพแก่ธงในเวลาธงขึ้นหรือธงลงจนกว่าจะเสร็จพิธี คือเมื่อนายยามหรือนายเรือบอกตรงให้ทหารที่ถือปืนทำวันทยาวิธ นอกนั้นทำวันทยาวิธหัตถ์หรือยืนตรงนกหวีดเป่าเพลงธงขึ้นหรือธงลงแต่รล้นเป่าเพลงคำนับ ๓ จบ แต่เฉพาะการเคารพธงลงนั้น เมื่อเสร็จการเคารพแล้วให้เป่าเพลงย่ำค่าต่อด้วย

(๒) ถ้าเป็นเรือที่มียามใหญ่ ให้ยามใหญ่เข้าแถวทำวันทยาวิธ แต่รล้นเป่าเพลงคำนับ ๓ จบ ถ้ามีขลุ่ยและกลองขลุ่ยเป่าเพลงมหาไชย กลองตีตลอดเวลา ถ้ามีแตรวง ๆ บรรเลงเพลงชาติ นอกจากนี้ให้ทำการเคารพอย่าง (๑)

ข้อ ๒. ในเวลากระทำพิธีธงขึ้นและธงลงในเรือนั้น ถ้าทหารอยู่นอกเรือในระยะซึ่งอาจทราบสัญญาณและลักษณะของธงได้ด้วยจักขุปกติแล้ว ให้ทำการเคารพตามวิธีที่ได้กำหนดไว้ สำหรับทหารและกองทหารทุกประเภท ทั้งนี้ให้ทำการเคารพตลอดถึงข้าราชการพลเรือน และคนงานในสังกัดกองทัพเรือ โดยใช้วิธีถอดหมวกยืนตรง

ข้อ ๓. เมื่อเรือหลวงทอดอยู่ในอ่าวต่างประเทศใด ๆ ก็ดี การทำพิธีธงขึ้นและธงลงนั้นให้ปฏิบัติอย่างข้อ ๑. แต่ถ้ามีแตรวงด้วย เมื่อแตรวงบรรเลงเพลงชาติไทยจบลงแล้วให้บรรเลงเพลงชาติของชาติที่เป็นเจ้าของอ่าวต่อติดกันไปอีกจบหนึ่งทหารในเรือคงทำการเคารพตลอดเวลา

ข้อ ๔. ถ้าเรือหลวงทอดอยู่แห่งเดียวกันกับเรือรบต่างประเทศในน่านน้ำของเราในระยะซึ่งอาจทราบสัญญาณและลักษณะของธงได้ด้วยจักขุปกติแล้ว ในการทำพิธีธงขึ้นและธงลงนั้นถ้าเป็นเรือที่มีแตรวง เมื่อแตรวงบรรเลงเพลงชาติไทยจบแล้วให้บรรเลงเพลงชาติของชาติที่เป็นเจ้าของเรือรบนั้นอีกจบหนึ่ง ถ้ามีเรือของหลายชาติให้เรียงลำดับที่จะบรรเลงเพลงชาติให้ชาติใดก่อนและหลังตามลำดับยศทหารและอาวุโสของผู้บังคับการเรือหรือกองเรือชาติต่างประเทศนั้น ๆ ทหารในเรือคงทำการเคารพตลอดเวลาจนกว่าจะสุดเสียงแตร

ข้อ ๕. ถ้าเรือหลวงทอดอยู่แห่งเดียวกันกับเรือรบต่างประเทศในอ่าวต่างประเทศในระยะซึ่งอาจทราบสัญญาณและลักษณะของธงได้ด้วยจักขุปกติแล้ว ในการทำพิธีธงขึ้นและธงลงนั้นให้ปฏิบัติ

อย่างข้อ ๓. ก่อน เมื่อจบเพลงชาติของชาติที่เป็นเจ้าของอ่าวแล้ว จึงให้ปฏิบัติอย่างข้อ ๔. ต่อไปจนจบ
วันไว้แต่เรือรบต่างประเทศที่ไม่มีสัญญาทางพระราชไมตรีกับประเทศไทย

อนึ่ง ถ้าในหมู่เรือรบต่างประเทศที่จอดรวมอ่าวกันนี้มีเรือรบของชาติเจ้าของอ่าวด้วยแล้ว
ให้งดเว้นไม่ต้องบรรเลงเพลงชาติให้แก่ธงเรือรบที่เป็นของชาติเจ้าของอ่าวนั้นอีก

ข้อ ๖. การชักธงหมายเกียรติยศหรือหมายตำแหน่งขึ้นหรือลงในเรือหลวงลำหนึ่งลำใด
ถ้าบังเอิญพ้องกับการรับหรือส่งผู้ซึ่งธงนั้นหมายขึ้นหรือลงจากเรือด้วยแล้ว ให้เรือหลวงลำนั้นถือเอาการ
เคารพในการรับหรือส่งดังกล่าวแล้วในมาตรา ๒ นั้น เป็นการเคารพพิธีธงขึ้นลงด้วยในตัว

ถ้าการชักธงซึ่งกล่าวมานี้ไม่พ้องกับการรับหรือส่ง ดังเช่นเวลาเปลี่ยนธงน้อยเป็นธงใหญ่หรือ
ตรงกันข้าม หรือเปลี่ยนธงนายพลเรือโดยเหตุเลื่อนยศเป็นต้นให้ทหารในเรือนั้นทำการเคารพอย่างเดียวกัน
กับพิธีธงประจำเรือขึ้นและลง เว้นแต่ถ้าเป็นเรือที่มีแถวธง ๆ บรรเลงเพลงสรรเสริญบารมีหรือมหาไชย
หรือเพลงเดินมหาฤกษ์ตามควรแก่เกียรติยศของบุคคลที่ธงนั้นหมายโดยเกณฑ์เดียวกันกับการรับรอง
ในเรือหลวง

ข้อ ๗. ถ้ามีการชักธงหมายเกียรติยศหรือหมายตำแหน่งขึ้นลงในเรือลำใด ให้เรือหลวง
ลำอื่น ๆ ซึ่งอยู่ในระยะที่อาจทราบสัญญาณและลักษณะของธงได้ด้วยจักขุปกติ ทำการเคารพให้แก่ธงนั้น
โดยวิธีเดียวกันกับที่กล่าวด้วยการเคารพในเรือใหญ่

อนึ่ง ถ้าเรือหลวงจอดรวมอ่าวกับเรือรบต่างประเทศในระยะซึ่งอาจทราบสัญญาณและ
ลักษณะของธงได้ด้วยจักขุปกติแล้ว เมื่อเรือรบต่างประเทศนั้น ๆ ชักธงหมายเกียรติยศหรือหมายตำแหน่ง
ขึ้นลง ให้เรือหลวงทำการเคารพดังกล่าวข้างบนนี้ด้วย

ข้อ ๘. ในการชักธงหมายเกียรติยศหรือหมายตำแหน่ง ชาติไทยก็ตาม ต่างประเทศ
ก็ตาม ขึ้นลงในเรือลำหนึ่งลำใดนั้น ให้ทหารที่อยู่นอกเรือในระยะซึ่งอาจทราบสัญญาณและลักษณะของธง
ได้ด้วยจักขุปกติ ทำการเคารพให้แก่ธงนั้นตามควรแก่เกียรติยศซึ่งธงนั้นหมาย ตามวิธีที่ได้กำหนดไว้สำหรับ
ทหารและกองทหารทุกประเภท

ข้อ ๙. ถ้าการชักธงหมายเกียรติยศหรือหมายตำแหน่งขึ้นลงนั้นพ้องกับเวลาทำพิธี
ธงประจำเรือขึ้นลงแล้ว ให้ทำการเคารพสำหรับพิธีธงประจำเรือขึ้นลงแต่อย่างเดียว แต่ถ้าการนั้นจะต้อง
ยิงสลุตตามพระราชกำหนดยิงสลุตด้วยก็ให้เติมการยิงสลุตขึ้นอีกอย่างหนึ่ง

ข้อ ๑๐. ในการชักธงประจำเรือขึ้นนอกเวลาปกติ คือ ก่อนเวลา ๐๘๐๐ เพื่อประโยชน์
ให้รู้ชาติของเรือชั่วคราวเป็นพิเศษนั้น ไม่ต้องทำการเคารพอย่างใด

มาตรา ๑๒

การเยี่ยมค้ำับ

ข้อ ๑. ในเวลาที่เรือหลวงลำเดียวหรือหลายลำไปถึงและจอดอยู่ในอ่าวหนึ่งอ่าวใดให้มีการเยี่ยมเยือนในระหว่างนายทหารกับข้าราชการต่าง ๆ ดังจะกล่าวต่อไปนี้

(๑) เมื่อไปจอดร่วมอ่าวเดียวกันกับเรือหลวงอีกลำหนึ่งหรือหลายลำให้ผู้บังคับบัญชาที่มียศต่ำกว่าไปรายงานตนต่อผู้บังคับบัญชาที่มียศสูงกว่า โดยวิธีรายงานตนเองไม่เป็น การเยี่ยมค้ำับ

(๒) เมื่อเรือหลวง กับเรือรบต่างประเทศไปร่วมอ่าวกันเข้าแห่งใด ให้มีการเยี่ยมค้ำับต่อกันตามวิธีซึ่งนานาประเทศได้ปรองดองพร้อมกัน ปฏิบัติอยู่เป็นธรรมเนียม คือ

ก. ในขณะที่เรือฝ่ายหนึ่งมาถึง ให้ผู้ที่บังคับบัญชาเรือฝ่ายซึ่งทอดอยู่ในอ่าวก่อนแล้วนั้นจัดนายทหารชั้นสัญญาบัตร ๑ นาย ไปเยี่ยมค้ำับในเรือซึ่งมาถึง ถ้าหากว่าเรือซึ่งมาถึงนั้นมีจำนวนหลายลำ เป็นกองเรือหรือขบวนเรือ ก็ให้ไปเยี่ยมค้ำับในเรือลำซึ่งผู้บังคับบัญชากองเรือหรือขบวนเรือฝ่ายนั้นอยู่

เรือฝ่ายมาถึงลำใดได้รับเยี่ยมค้ำับดังกล่าวมาแล้ว ให้ผู้บังคับบัญชาเรือนั้นจัดนายทหารชั้นสัญญาบัตร ๑ นาย ไปเยี่ยมค้ำับตอบทันที

ข. เมื่อเสร็จการเยี่ยมค้ำับเบื้องต้นซึ่งได้กล่าวมาใน ก. แล้วนั้นให้มีการเยี่ยมค้ำับระหว่างผู้บังคับบัญชาเรือหรือกองเรือหรือขบวนเรือทั้ง ๒ ฝ่ายอีกต่อไป คือถ้ามียศทหารเสมอกันทั้ง ๒ ฝ่าย ให้ผู้บังคับบัญชาฝ่ายที่ไปถึงไปเยี่ยมก่อน ถ้ายศไม่เสมอกันให้ฝ่ายข้างยศต่ำไปเยี่ยมฝ่ายข้างยศสูงก่อน การเยี่ยมค้ำับตอนนี้ให้ไปภายใน ๒๔ ชั่วโมง นับตั้งแต่เรือไปถึงอ่าวเดียวกันนั้นเป็นต้นไป และเมื่อผู้บังคับบัญชาเรือหรือกองเรือหรือขบวนเรือฝ่ายใดได้รับเยี่ยมค้ำับดังที่กล่าวมาแล้วนี้ ต้องไปเยี่ยมค้ำับตอบภายใน ๒๔ ชั่วโมง นับตั้งแต่เวลาซึ่งได้รับเยี่ยมค้ำับแล้วนั้นเป็นต้นไป

ค. การเยี่ยมระหว่างผู้บังคับบัญชาซึ่งมียศทหารต่างกันดังได้กล่าวมาใน ข. นั้น ถ้าหากว่าผู้รับเยี่ยมก่อนเป็นนายทหารชั้นนายพลเรือ นับทั้งนายพลเรือจัตวาด้วยและผู้เยี่ยมมียศเป็นนายนาวาเอกหรือสูงกว่านั้นขึ้นไปไซ้ นายพลเรือผู้รับเยี่ยมก่อนต้องไปเยี่ยมตอบด้วยตนเอง แต่ถ้าหากว่าผู้เยี่ยมก่อนนั้นมียศต่ำกว่านายนาวาเอกลงมา นายพลผู้รับเยี่ยมก่อนจะจัดนายทหารชั้นนายนาวาไปเยี่ยมตอบแทนตนก็ได้

ถ้าผู้รับเยี่ยมก่อนมียศเป็นนายนาวาเอกหรือต่ำกว่านั้นลงมา และผู้เยี่ยมก่อนมียศชั้นใด ๆ ก็ตาม ผู้รับเยี่ยมก่อนต้องไปเยี่ยมตอบด้วยตนเองเสมอไป จะจัดให้ผู้อื่นหนึ่งผู้ใดไปแทนตนเองไม่ได้

ง. เมื่อได้มีการเยี่ยมคำนับระหว่างผู้บังคับบัญชาเรือหรือกองเรือ ขบวนเรือตั้งได้ว่ามาใน ข. และ ค. นั้นแล้ว ให้มีการเยี่ยมคำนับระหว่างผู้บังคับการเรือเฉพาะลำทั้ง ๒ ฝ่ายต่อไป คือให้ฝ่ายมาถึงไปเยี่ยมก่อน แล้วฝ่ายอยู่ในอ่าวเยี่ยมตอบ

จ. ตามวิธีเยี่ยมคำนับดังได้กล่าวมาแล้วนี้ ให้นายเรือฝ่ายสยามพึงหวังได้ว่านายเรือต่างประเทศจะปฏิบัติโดยวิธีเดียวกัน และรักษาระธรรมเนียมนี้โดยกวดขัน เพื่อแสดงความเคารพต่อกันทั้ง ๒ ฝ่าย เพราะเป็นธรรมเนียมซึ่งนานาประเทศได้รับรองปฏิบัติต่อกันตั้งได้ว่ามาข้างต้นแล้ว

ข้อ ๒. ถ้าเรือหลวงไปทอดในอ่าวต่างประเทศและในอ่าวนั้นเป็นที่ตั้งแห่งสถานทูตสยามด้วย ให้มีการเยี่ยมคำนับระหว่างผู้บังคับบัญชาเรือหลวงกับข้าราชการซึ่งเป็นหัวหน้าในสถานทูต คือถ้าผู้บังคับบัญชาเรือหลวงมียศตั้งแต่นายนาวาเอกขึ้นไป และหัวหน้าสถานทูตมีตำแหน่งเป็นอัครราชทูตหรืออุปทูตผู้รักษาราชการสถานทูต ผู้บังคับบัญชาเรือหลวงเป็นผู้ไปเยี่ยมคำนับก่อนถ้าหากหัวหน้าสถานทูตมีตำแหน่งต่ำกว่านั้นลงมา ให้ผู้บังคับบัญชาเรือหลวงรอให้ฝ่ายทูตลงมาเยี่ยมก่อน แล้วจึงไปเยี่ยมตอบ

ถ้ามีความสงสัยว่า หัวหน้าสถานทูตเป็นผู้มีตำแหน่งชั้นใด ก็ให้ผู้บังคับบัญชาเรือหลวงจัดนายทหารชั้นสัญญาบัตร ๑ นายขึ้นไปสืบสวนให้ได้ความก่อน

ถ้าผู้บังคับบัญชาเรือหลวงมียศต่ำกว่านายนาวาเอก ให้ไปเยี่ยมคำนับก่อน

ข้อ ๓. ถ้าเรือรบหลวงไปทอดในอ่าวต่างประเทศซึ่งมีกงสุลสยามประจำอยู่ในที่นั้นให้มีการเยี่ยมคำนับระหว่างผู้บังคับบัญชาเรือหลวงกับกงสุล โดยให้ฝ่ายซึ่งมีเกียรติยศต่ำกว่าเยี่ยมฝ่ายซึ่งมีเกียรติยศสูงกว่าก่อนโดยอัตราเทียบต่อไปนี้

- (๑) กงสุลเยเนอรัล เทียบเสมอกับนายนาวาเอก แต่เป็นรองนายนาวาเอก
- (๒) กงสุลเทียบเสมอแต่เป็นรองนายนาวาโท
- (๓) ไวซ์กงสุลเทียบเสมอแต่เป็นรองนายนาวาตรี

ข้อ ๔. เมื่อเรือหลวงไปทอดในอ่าวใดอ่าวหนึ่งภายในพระราชอาณาเขตซึ่งเป็นที่ตั้งแห่งศาลาว่าการจังหวัด ให้มีการเยี่ยมระหว่างผู้บังคับบัญชาเรือหลวงกับผู้ว่าราชการจังหวัดโดยปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) การเยี่ยมในโอกาสแรก

ก. ถ้าผู้บังคับบัญชาเรือหลวงมียศชั้นนายพลเรือ ผู้ว่าราชการจังหวัดจะเป็นผู้มาเยี่ยมที่เรือก่อน

ข. ถ้าผู้บังคับบัญชาเรือหลวงมียศนาวาเอก ผู้ว่าราชการจังหวัดที่เป็นข้าราชการต่ำกว่าชั้นพิเศษจะเป็นผู้มาเยี่ยมที่เรือก่อน หากผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นข้าราชการชั้นพิเศษ ผู้บังคับบัญชาเรือหลวงต้องไปเยี่ยมผู้ว่าราชการจังหวัดก่อน

ค. ถ้าผู้บังคับบัญชาเรือหลวงที่มียศต่ำกว่านาวาเอก ต้องไปเยี่ยมผู้ว่าราชการจังหวัดก่อน

(๒) การเยี่ยมตอบ

ก. ถ้าผู้บังคับบัญชาเรือหลวงมียศชั้นนายพลเรือ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นข้าราชการชั้นพิเศษจะเยี่ยมตอบด้วยตนเอง หรือจัดผู้อื่นไปแทนก็ได้

ข. ถ้าผู้บังคับบัญชาเรือหลวงมียศนาวาเอก ต้องไปเยี่ยมตอบด้วยตนเอง

ค. ถ้าผู้บังคับบัญชาเรือหลวงมียศนาวาโทหรือนาวาตรี ผู้ว่าราชการจังหวัดที่เป็นข้าราชการต่ำกว่าชั้นพิเศษ จะมาเยี่ยมตอบด้วยตนเอง

ง. ถ้าผู้บังคับบัญชาเรือหลวงมียศชั้นนายเรือ ผู้ว่าราชการจังหวัดจะมาเยี่ยมตอบด้วยตนเอง หรือจัดผู้อื่นมาแทนก็ได้

ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติราชการได้ คงให้มีการเยี่ยมระหว่างผู้บังคับบัญชาเรือหลวงกับผู้รักษาราชการแทนผู้ว่าราชการจังหวัดด้วย โดยถือชั้นและตำแหน่งเดิมของผู้รักษาราชการแทนผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหลักปฏิบัติในการเยี่ยม อนุโลมตามความในวรรคแรก

ข้อ ๕. การเยี่ยมระหว่างผู้บังคับบัญชาเรือและเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ซึ่งได้กล่าวมาแล้วในข้อ ๔. นั้น เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้เยี่ยมแล้ว ต้องมีการเยี่ยมตอบภายใน ๒๔ ชั่วโมง ถ้าหากว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีราชการสำคัญจะละทิ้งไปเยี่ยมคำนับด้วยตนเองไม่ได้ ก็ให้จัดข้าราชการชั้นสัญญาบัตรผู้หนึ่งผู้ใดไปเยี่ยมแทนได้ และถ้าผู้บังคับบัญชาเรือหลวงไม่ได้ไปเยี่ยมคำนับข้าราชการฝ่ายปกครองด้วยตนเองตามข้อบังคับนี้เมื่อใด ต้องรายงานชี้แจงเหตุผลที่ไม่ได้ไปนั้นให้กองทัพเรือทราบตามทางราชการ

ข้อ ๖. การเยี่ยมคำนับระหว่างผู้บังคับบัญชาเรือหลวงกับข้าราชการสยามตั้งได้กล่าวมาในข้อ ๕. นั้น ถ้าหากว่าการที่ข้าราชการซึ่งอยู่บนบกจะลงมาเยี่ยมคำนับที่เรือไม่ได้เพราะขัดข้องด้วยพาหนะ ก็ให้เรือหลวงจัดเรือรับส่งตามสมควร

ข้อ ๗. การเยี่ยมคำนับข้าราชการต่างประเทศซึ่งมีหน้าที่ประจำอยู่บนบกในอ่าวต่างประเทศแห่งใด จะควรมีเพียงใด จะมีข้อบังคับหรือคำสั่งเฉพาะคราวหรือมีฉะนั้นก็ให้ปฏิบัติการณ์ตามธรรมเนียมที่เรือรบต่างประเทศเคยปฏิบัติกันอยู่ในที่นั้น ตามที่จะสืบสวนได้ความเป็นหลักฐานอย่างใด

มาตรา ๑๓

การเคารพในเรือกรรเชียง

ข้อ ๑. เรือกรรเชียงซึ่งกำลังเดินอยู่ ให้ทำการเคารพแก่บุคคลและวัตถุตั้งจะได้กล่าวต่อไปนี้

(๑) ตั้งกรรเชียงหรือหยุดกรรเชียงตามชนิดของเรือ แล้วแลไปทางบุคคลและวัตถุควรรับการเคารพ นายท้ายไม่ต้องทำการเคารพ ให้ระวางท้ายเรือไปตามเดิม เป็นการเคารพแก่

ก. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินี รัชทายาท พระบรมวงศ์ เฉพาะที่มีธงหมายเกียรติยศ สมเด็จพระราชชนนี พระเจ้าแผ่นดินและเจ้าต่างประเทศ

ข. นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารเรือ และนายพลทหารหรือนายพลตำรวจทุกชั้น ผู้บังคับบัญชาตั้งแต่ผู้บังคับการเรือใหญ่ซึ่งตนสังกัดนั้นขึ้นไป ถ้าเป็นเรือของกองทหารตั้งแต่ผู้บังคับกองทหารนั้นขึ้นไป

ค. พระบรมศพ พระบรมอัฐิ ขบวนแห่พระศพ

ง. ธงมหาราช ธงกระบี่ธูษครุฑพ่าห์ ธงราชินี ธงเยาวราช ธงราชวงศ์ ธงจุฑาธุช ธงราชนาวิประจำเรือใหญ่ ธงประจำกองทหาร ธงประจำกองยุวชนทหาร ธงนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ธงผู้บัญชาการทหารเรือ ธงผู้บังคับการกองเรือรบ และธงนายพลเรือในเวลาที่ยกธงขึ้นลงหรือผ่านไป ส่วนธงราชนาวิประจำเรือใหญ่นั้น ให้กระทำเฉพาะแต่ในขณะที่ทำพิธีธงขึ้นธงลงเท่านั้น

(๒) คำนับโดยวิธีเดียวกันกับใน (๑) แต่ไม่ต้องตั้งกรรเชียง เป็นแต่เพียงหยุดกรรเชียงเป็นการเคารพแก่

ก. บรรดาทหารชั้นนายนาวา นายพัน นายนาวาอากาศ และนายพันตำรวจ

ข. ขบวนแห่ศพซึ่งมีกองทหารเข้าขบวนแห่ด้วย

(๓) ไม่ต้องหยุดกรรเชียง เป็นแต่นายท้ายบอกแลขวาหรือแลซ้ายไปทางผู้รับการเคารพ เป็นการเคารพแก่บรรดาผู้รับการเคารพอื่น ๆ นอกจากที่ได้กล่าวไว้ใน (๑) และ (๒) นั้น

(๔) การเคารพด้วยวิธีตั้งกรรเชียงซึ่งได้ไว้ใน (๑) นั้น ถ้าเป็นเวลาทีเรือซึ่งพาดานอยู่ไม่ต้องตั้งกรรเชียงและให้ใช้วิธีทำการเคารพอย่างที่ว่าไว้ใน (๒) นั้นแทน อนึ่งบรรดาเรือกรรเชียงหุจะซึ่งพาดานหรือมิได้ซึ่งก็ตาม ไม่ต้องทำการเคารพด้วยวิธีตั้งกรรเชียงเลย ให้ทำการเคารพต่อบุคคลและวัตถุที่ระบุไว้ใน (๑) โดยวิธีเดียวกันกับที่ว่าไว้ใน (๒) นั้นทุกประการ

ข้อ ๒. การเคารพในเรือกรรเชียงซึ่งได้กล่าวมาแล้ว ในข้อ ๑. ข้างบนนี้ ถ้าเป็นเวลาเรือจอดอยู่ ให้ทหารประจำเรือทำการเคารพพร้อมกันโดยผู้มียศสูงในที่นั้นเป็นผู้สั่งให้แลขวาหรือซ้าย

มาตรา ๑๔

การเคารพในเรือใบ

ข้อ ๑. เรือใบซึ่งกำลังเดินอยู่ ให้ทำการเคารพแก่บุคคลและวัตถุดังจะกล่าวต่อไปนี้

(๑) ปล่อยตามันและนายท้ายบอกแลขวาหรือซ้าย เว้นแต่นายท้ายคงระวางหางเสืออยู่ เป็นการเคารพแก่

ก. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินี รัชทายาท พระบรมวงศ์ เฉพาะที่มีธงหมายเกียรติยศ สมเด็จพระราชชนนี พระเจ้าแผ่นดินและเจ้าต่างประเทศ

ข. นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารเรือ นายพลทหาร หรือนายพลตำรวจ นายทหารชั้นนายนาวา นายพัน นายนาวาอากาศ และนายพันตำรวจ ผู้บังคับบัญชาตั้งแต่ผู้บังคับการเรือใหญ่ซึ่งต้นสังกัดนั้นขึ้นไป ถ้าเป็นเรือของกองทหาร ตั้งแต่ผู้บังคับกองทหารนั้นขึ้นไป

ค. พระบรมศพ พระบรมอัฐิ ขบวนแห่พระศพ ขบวนแห่ศพซึ่งมีกองทหารเข้าขบวนแห่ด้วย

ง. องมหาราช ธงกระบี่รัฐครุฑพ่าห์ ธงราชินี ธงเยาวราช ธงราชวงศ์ ธงจุฑารุข ธงราชนาวิประจำเรือใหญ่ ธงประจำกองทหาร ธงประจำกองยุวชนทหาร ธงนายกรัฐมนตรี ธงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ธงผู้บัญชาการทหารเรือ ธงผู้บังคับการกองเรือรบ และธงนายพลเรือ

ในเวลาที่จะขึ้นลงหรือผ่านไป ส่วนพระราชนาวิประจำเรือใหญ่ขึ้นให้กระทำเฉพาะแต่ในขณะที่ทำพิธีขึ้นลงเท่านั้น

(๒) ไม่ปล่อยตามัน เป็นแต่ให้คนประจำเรือกระทำการเคารพอย่างใน (๑) (เว้นแต่นายท้าย) เป็นการเคารพแก่บุคคลควรรับการเคารพอื่น ๆ นอกจากที่ได้ว่ามาใน (๑) ข้างบนนี้

ข้อ ๒. การเคารพศพในเรือใบซึ่งได้กล่าวแล้วในข้อ ๑. นั้น ถ้าเป็นเวลาเรือจอดอยู่ให้ทหารประจำเรือทำการเคารพอย่างข้อ ๒. มาตรา ๑๓

มาตรา ๑๕

การเคารพในเรือกลเล็ก

ข้อ ๑. เรือกลเล็กกำลังเดินอยู่ ให้หยุดเครื่องจักร ทหารในเรือทำวันทยหัตถ์ (เว้นนายท้าย ช่างกล และช่างไฟ) ทำการเคารพดังนี้

(๑) แก่บุคคล คือ

ก. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ข. สมเด็จพระบรมราชินี

ค. รัชทายาท

ง. พระบรมวงศ์และสมเด็จพระราชชนนี

จ. พระเจ้าแผ่นดินและเจ้าต่างประเทศ

ฉ. นายกรัฐมนตรี

ช. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

ซ. นายทหารและนายตำรวจที่มียศชั้นนายพล

ญ. ผู้บังคับบัญชาโดยตรงตั้งแต่ผู้บังคับกองขึ้นไป

(๒) แก่วัตถุ คือ

พระบรมศพและพระบรมอัฐิ

พระศพและพระอัฐิพระบรมวงศ์

ธงหมายพระอิสริยยศ

ธงประจำกองทหาร

ธงประจำกองยุวชนทหาร

ธงราชนาวีประจำเรือใหญ่

ธงนายกรัชมன்றรี

ธงรัชมன்றรีว่าการกระทรวงกลาโหม

ธงผู้บัญชาการทหารเรือ

ธงนายพลเรือ

การเคารพธงเหล่านี้ให้กระทำเมื่อเวลาที่ชักขึ้นหรือชักลงหรือผ่านไป สำหรับธงราชนาวีประจำเรือใหญ่ให้ทำเฉพาะพิธีธงขึ้นลง

ข้อ ๒. เรือกลเล็กกำลังเดินอยู่ ให้เฝ้าเครื่องจักร ทหารในเรือทำวันทยหัตถ์ (เว้นนายท้าย ช่างกล และช่างไฟ) ทำการเคารพแก่บุคคลและวัตถุดังนี้

นายทหารชั้นนายนาวา นายพัน นายนาวาอากาศ และนายพันตำรวจ
ศพซึ่งมีกองทหารแห่งเป็นเกียรติยศ

ข้อ ๓. เรือกลเล็กกำลังเดินอยู่ ให้ทหารในเรือ (เว้นนายท้าย ช่างกล และช่างไฟ) ทำวันทยหัตถ์ แต่เรือคงเดินตามปกติ ทำการเคารพแก่บรรดาผู้รับการเคารพอื่น ๆ นอกจากที่กล่าวแล้ว ในข้อ ๑. และข้อ ๒.

ข้อ ๔. เรือกลเล็กเวลาจอดอยู่ ให้ทหารในเรือทำการเคารพอย่างเวลาอยู่ตามลำพัง

ข้อ ๕. การเคารพด้วยวิธีหยุดเครื่องจักรนั้น ถ้าเป็นเวลาทีเรือนั้นต้องจูงเรืออื่น ๆ อยู่ด้วย ให้เปลี่ยนเป็นเฝ้าเครื่องจักรทำการเคารพ

ตอนที่ ๓

เบ็ดเตล็ด

ข้อ ๑. การแสดงความเคารพต่อผู้แทนพระองค์ หรือผู้แทนผู้บังคับบัญชา ถ้ามีคำสั่งแสดงให้ปรากฏว่าผู้ใดเป็นผู้แทนก็ให้แสดงความเคารพต่อผู้นั้นดุจเดียวกับที่ต้องแสดงถวายพระองค์ หรือแก่ผู้บังคับบัญชานั้น ๆ ตลอดเวลาที่แทน

ข้อ ๒. ทหารต้องแสดงการเคารพต่อข้าราชการพลเรือนซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา

ข้อ ๓. ทหารที่ไปในงานพิธีของลูกเสือ ให้แสดงการเคารพต่อธงประจำกองลูกเสือ เฉพาะในโอกาสนั้นตามเวลาอันสมควร

(หมายเลข ๑)

ยศและตำแหน่ง	อาการที่มาก	ผู้รับรอง	เป็นภทวิต	ยามใหญ่	หมายเหตุ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารเรือ	มีรองหมยด้าแห่ง	นายทหารทั้งหมด	พันจ่า	เข้าแถวไม่บังคับ นายทหารสัญญาบัตร	แต่ส้นเป้าเพลงค่านับ ๑ จบ แต่รองเป้าเพลงเดินหมทกฤษ
	ไม่มีรองหมยด้าแห่ง	ผู้บังคับการเรือ, ต้นเรือ, นายยาม	พันจ่า	ไม่มี	ไม่มีการเป้าแตร
ผู้บัญชาการกองเรือยุทธการ ผู้บัญชาการกองเรือของตน	มีรองหมยด้าแห่ง	นายทหารทั้งหมด	พันจ่า	เข้าแถวไม่บังคับ นายทหารสัญญาบัตร	แต่ส้นเป้าเพลงค่านับ ๑ จบ แต่รองเป้าเพลงเดินหมทกฤษ
	ไม่มีรองหมยด้าแห่ง	ผู้บังคับการเรือ, ต้นเรือ, นายยาม	จ่า	ไม่มี	ไม่มีการเป้าแตร
นายทหารชั้นนายพลเรือ	มีรองหมยด้าหรือ ด้าแห่ง	ผู้บังคับการเรือ, ต้นเรือ, นายยาม	จ่า	เข้าแถวไม่บังคับ นายทหารสัญญาบัตร	แต่ส้นเป้าเพลงค่านับ ๑ จบ แต่รองเป้าเพลงเดินหมทกฤษ ถ้าเป็นนายพลเรือซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา โดยตรงหรือตามลำดับชั้น ให้รับรองอย่าง ผู้บัญชาการทหารเรือ
	ไม่มีรองหมยด้าหรือ ด้าแห่ง	ผู้บังคับการเรือ, นายยาม	จ่า	ไม่มี	ไม่มีการเป้าแตร
ผู้บังคับหมวดเรือของตน	มีรองหมยด้าแห่ง	ผู้บังคับการเรือ, ต้นเรือ, นายยาม	จ่า	เข้าแถวไม่บังคับพันจ่า	ไม่มีการเป้าแตร
	ไม่มีรองหมยด้าแห่ง	ผู้บังคับการเรือ, นายยาม	จ่า	ไม่มี	
ผู้บังคับการเรือของตน	มีรองหมยด้าแห่ง	ต้นเรือ นายยาม	จ่า	เข้าแถวไม่บังคับจ่า	ไม่มีการเป้าแตร
	ไม่มีรองหมยด้าแห่ง	นายยาม	จ่า	ไม่มี	
ผู้บังคับการเรืออื่น และนายทหาร ชั้นนายภาว	มีรองหมยด้าแห่ง หรือไม่มีรองหมยด้าแห่ง	ผู้บังคับการเรือ, นายยาม	จ่า	ไม่มี	
	นายทหารชั้นนายเรือ	นายยาม	ไม่มี	ไม่มี	ถ้าเป็นนายทหารเรือต่างประเทศ ต้องได้รับภทวิตด้วย

(หมายเหตุ ๒)

ตำแหน่ง	ผู้รับรอง	เป่านกหวีด	ยามใหญ่	หมายเหตุ
นายกสิรมนตรี	นายทหารทั้งหมด	พินฉ่า	เข้าแถวในบังคับ นายทหารสัญญาบัตร	แต่รลันเป่าค่านับ ๑ จบ แต่รองเป่าเพลงเดินมหาฤกษ์
รัฐมนตรีว่าการกระทรวง อิศราชาติ	ผู้บังคับการ, ต้นเรือ นายยาม	"	เข้าแถวในบังคับ พินฉ่า	"
ชั้นอธิบดี	ผู้บังคับการ, นายยาม	"	ไม่มี	
หัวหน้ากรม ข้าหลวงประจำจังหวัด กงสุลเยนอราล และกงสุล	ผู้บังคับการ, นายยาม	ฉ่า	"	
ไวซังกงสุล	ต้นเรือ, นายยาม	ฉ่า	"	

หมายเหตุ

- ความในมาตรา ๑ ข้อ ๑. (๒) ก. ข. แก้ไขเพิ่มเติมตามคำสั่งทหาร ที่ ๘๒/๙๒๙๐ ลง ๖ พ.ค. ๘๗
- ความในมาตรา ๑ ข้อ ๑. (๓) ข. ค. แก้ไขเพิ่มเติมตามคำสั่งทหาร ที่ ๘๒/๙๒๙๐ ลง ๖ พ.ค. ๘๗
- ความในมาตรา ๑ ข้อ ๒. (๕) แก้ไขเพิ่มเติมตามข้อบังคับ กท. ๖ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๗
- ความในมาตรา ๑ ข้อ ๒. ยกเลิกและใช้ความใหม่แทนตามข้อบังคับ กท. ๖ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๓
- ความในมาตรา ๑ ข้อ ๒. (๑๐) แก้ไขเพิ่มเติมตามคำสั่งทหาร ที่ ๖๐/๒๓๖๐ ลง ๓ มิ.ย. ๘๐
- ความในมาตรา ๑ ข้อ ๒. (๑๖) เพิ่มเติมตามคำสั่งทหาร ที่ ๙๕/๓๓๖๘ ลง ๖ มิ.ย. ๘๒
- ความในมาตรา ๑ ข้อ ๒. (๒๐) เพิ่มเติมตามข้อบังคับ กท. ๖ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๐
- ความในมาตรา ๑ ข้อ ๓. แก้ไขเพิ่มเติมตามคำสั่งทหาร ที่ ๒๓๓/๒๓๕๕๕ ลง ๒๗ ก.ย. ๘๖, คำสั่งทหารที่ ๑/๓๘ ลง ๓ ม.ค. ๘๙ และข้อบังคับ กท. ๖ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๗
- ความในมาตรา ๑ ข้อ ๓. ยกเลิกและใช้ความใหม่แทนตามข้อบังคับ กท. ๖ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๓
- ความในมาตรา ๑ ข้อ ๔. และข้อ ๕. เพิ่มเติมตามคำสั่งทหาร ที่ ๒๓๓/๒๓๕๕๕ ลง ๒๗ ก.ย. ๘๖
- ความในมาตรา ๒ ข้อ ๒. (๑) แก้ไขเพิ่มเติมตามข้อบังคับ กท.๖ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๐
- ความในมาตรา ๓ ข้อ ๑. (๑) (๖) เพิ่มเติมตามข้อบังคับ กท. ๖ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๐
- เพิ่มคำว่า "ธงประจำกองยุวชนทหาร" ในข้อ ๓. (๑) (ข) ตามคำสั่งทหาร ที่ ๙๕/๓๓๖๘ ลง ๖ มิ.ย. ๘๒
- ความในมาตรา ๓ ข้อ ๓. (๑) ค. แก้ไขเพิ่มเติมตามข้อบังคับ กท. ๖ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๗
- ความในมาตรา ๓ ข้อ ๓. (๑) จ. เพิ่มตามข้อบังคับ กท. ๖ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๐
- ความในมาตรา ๓ ยกเลิกและใช้ความใหม่แทนตามข้อบังคับ กท. ๖ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๓
- ความในมาตรา ๔ ข้อ ๑. (๒) และ (๔) ก. ข. แก้ไขเพิ่มเติมตามคำสั่งทหาร ที่ ๘๒/๙๒๙๐ ลง ๓ พ.ค. ๘๗
- ความในมาตรา ๕ ข้อ ๑. (๒) แก้ไขเพิ่มเติมตามคำสั่งทหาร ที่ ๘๒/๙๒๙๐ ลง ๓ พ.ค. ๘๗

๕๑๕

- ความในมาตรา ๕ ข้อ ๒. (๒) ก. แก้ไขเพิ่มเติมตามคำสั่งทนาย ที่ ๖๐/๒๗๖๐ ลง ๓ มิ.ย. ๘๐
- ความในมาตรา ๖ ข้อ ๒. (๑) ยกเลิกและใช้ความใหม่แทนตามข้อบังคับ กท. ฯ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๔
- ความในมาตรา ๖ ยกเลิกและใช้ความใหม่แทนตามข้อบังคับ กท. ฯ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๒๖
- ความในมาตรา ๗ ข้อ ๑. (๑) และ (๒) แก้ไขเพิ่มเติมตามคำสั่งทนาย ที่ ๘๒/๙๒๙๐ ลง ๓ พ.ค. ๘๗
- ความในมาตรา ๗ ข้อ ๔. (๘) และ (๙) แก้ไขเพิ่มเติมตามคำสั่งทนาย ที่ ๑๘๔/๑๐๓๑๒ ลง ๓๐ ส.ค. ๘๒
- ความในมาตรา ๗ ข้อ ๒. ยกเลิกและใช้ความใหม่แทนตามข้อบังคับ กท. ฯ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๒๖
- ตอนที่ ๒ เดิมมีมาตรา ๑๖ (การเคารพในเรือพาย) และมาตรา ๑๗ (การเคารพในเรือแจว) ถูกยกเลิกตามข้อบังคับ กท. ฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๙๗
- ความในมาตรา ๘ ข้อ ๘. (๑) ก. แก้ไขเพิ่มเติมตามข้อบังคับ กท. ฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๙๗
- ความในมาตรา ๘ ข้อ ๘. (๑) ง. แก้ไขเพิ่มเติมตามคำสั่งทนาย ที่ ๙๕/๓๓๖๘ ลง ๖ มิ.ย. ๘๒
- ความในมาตรา ๑๐ ข้อ ๒. แก้ไขเพิ่มเติมตามข้อบังคับ กท. ฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๙๗
- ความในมาตรา ๑๐ ข้อ ๓. และข้อ ๔. แก้ไขเพิ่มเติมตามคำสั่งทนาย ที่ ๖๐/๒๗๖๐ ลง ๓ มิ.ย. ๘๐
- ความในมาตรา ๑๒ ข้อ ๔. แก้ไขเพิ่มเติมตามข้อบังคับ กท. ฯ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๕
- ความในมาตรา ๑๓ ข้อ ๑. (๑) ก. แก้ไขเพิ่มเติมตามข้อบังคับ กท. ฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๙๗
- ความในมาตรา ๑๓ ข้อ ๑. (๑) ข. แก้ไขเพิ่มเติมตามคำสั่งทนาย ที่ ๖๐/๒๗๖๐ ลง ๓ มิ.ย. ๘๐
- ความในมาตรา ๑๓ ข้อ ๑. (๑) ง. แก้ไขเพิ่มเติมตามคำสั่งทนาย ที่ ๙๕/๓๓๖๘ ลง ๖ มิ.ย. ๘๒
- ความในมาตรา ๑๓ ข้อ ๑. (๒) ก. แก้ไขเพิ่มเติมตามคำสั่งทนาย ที่ ๖๐/๒๗๖๐ ลง ๖ มิ.ย. ๘๐
- ความในมาตรา ๑๔ ข้อ ๑. (๑) ก. แก้ไขเพิ่มเติมตามข้อบังคับ กท. ฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๙๗

๕๒๐

- ความในมาตรา ๑๔ ข้อ ๑. (๑) ข. แก้ไขเพิ่มเติมตามคำสั่งทหาร ที่ ๖๐/๒๓๖๐ ลง ๓ มิ.ย. ๘๐
- ความในมาตรา ๑๔ ข้อ ๑. (๑) ง. แก้ไขเพิ่มเติมตามคำสั่งทหาร ที่ ๙๕/๓๓๖๘ ลง ๖ มิ.ย. ๘๒
- ความในมาตรา ๑๕ ข้อ ๑. (๑) แก้ไขเพิ่มเติมตามข้อบังคับ กท. ฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๗
- เพิ่มคำว่า "ธงประจำกองยุวชนทหาร" ในมาตรา ๑๕ ข้อ ๑. (๒) ตามคำสั่งทหาร ที่ ๙๕/๓๓๖๘ ลง ๖ มิ.ย. ๘๒
- ความในมาตรา ๑๕ ข้อ ๒. แก้ไขเพิ่มเติมตามคำสั่งทหาร ที่ ๖๐/๒๓๖๐ ลง ๓ มิ.ย. ๘๐
- ความในตอนท้าย ข้อ ๓. เพิ่มเติมตามคำสั่งทหาร ที่ ๙๕/๓๓๖๘ ลง ๖ มิ.ย. ๘๒
- ยกเลิกความในมาตรา ๑๖ ที่ว่าด้วยการเคารพในเรือพาย และมาตรา ๑๗ ที่ว่าด้วยการเคารพในเรือแจว ตามข้อบังคับ กท. ฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๗
- ยกเลิกตารางหมายเลข ๑ และใช้ตารางหมายเลข ๑ ใหม่แทนตามข้อบังคับ กท. ฯ (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๕๐